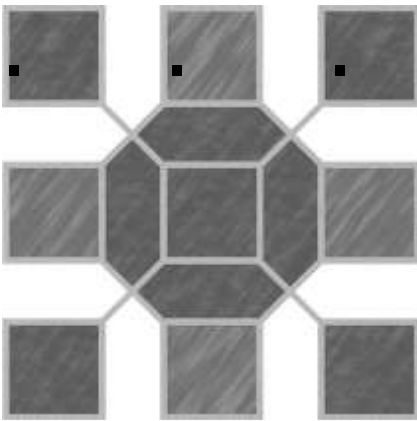

Sveavägen 133
113 46 Stockholm

Telephone: +46 883 8773
E-mail: info@eudoxa.se
Web: www.eudoxa.se

Tankesmedjan Eudoxa AB

Frihetlig miljöpolitik

*Lene Johansen talar på
Wenner- Gren Center
den 12 december 2007*

Avskrift av Johansens tal

Först så tycker jag att vi skall börja med en informell handsuppräckning ... är ni klara?

Räck upp handen om ni tror att klimatet förändras.

Räck upp handen om ni tror att människan är orsaken till att klimatet förändras.

Räck upp handen om du tror att du kan stoppa klimatförändringarna genom att ändra dina vanor.

Så frågan är vad du skall ändra på?

När jag var i Oslo i måndags fick jag höra att jag är en "klimatmobbar" ... det nya namnet i Norge på folk som inte har köpt Greenpeaces påstående om att vi står inför en klimatkatastrof. Det här är ju en debatt vi inte längre försöker lösa genom att diskutera fakta.

Ja ... jag tror att klimatet förändras ... Jordens atmosfär är inte ett statiskt system ... det är i kontinuerlig förändring ... Vi vet att det är så ... för vi känner till perioder där klotet har varit mycket varmare och mycket kallare ... Jag skall inte gå in på en vetenskapsteknisk diskussion om hur och var man mäter en global temperatur ... eller svagheter i mätningens instrumenten ... eller problem och styrkor med de datamodeller som används... eller detaljer om var på klotet det blir varmare och var det blir kallare ... Låt oss bara för diskussionens skull vara ense om att just nu så blir klotet varmare.

Och för att ge en referenspunkt ... för dem av er som är unga nog för att tro att detta är en ny debatt ... på sjuttioalet sade samma hysteriska röster att det snart skulle komma en ny istid, men nu blir det alltså varmare.

Vetenskapen i sig själv säger inget om vad vi skall göra, den kan bara mäta saker, men ger oss ingen kunskap om hur vi borde uppföra oss eller vad vi skall göra med de data vi har hittat. Vetenskapen är inte normativ. Så du har två olika grupper som läser rapporterna om attt nu blir det varmare ... Den ena gruppen har kanske lite för stor fantasi och de apokalyptiska scenarierna flödar på ... New York kommer attt översvämmas ... Golfströmmen kommer att försvinna ... isbjörnarna kommer att utrotas ... och vi kommer alla att dö! For det är ju den vetenskapliga konsensus som finns i frågan

... Nja ... Nu är jag vetenskapsjournalist och jag läser dessa rapporter och papers varje vecka ... Det enda stället jag ser dessa scenarier är bland journalister och politiker med en agenda. Givetvis finns det några vetenskapsmän som förespråkar sådana scenarion ... men de skriver aldrig om dem i sina publicerade artiklar ... och de är ofta långt utanför sina kompetensområden när de uttalar sig ... Om du har en doktorsgrad i geografi så gör den dig inte en expert på biologi också, för att ta ett exempel.

Den andra gruppen av människor som läser rapporterna om att det blir varmare säger ... jaha ... det här var intressant ... det kan nog leda till att vissa saker ändras på gott och ont ... men det är vi ju vana vid ... Det fixar vi nog att ta ställning till ... kanske skall vi börja titta på de här vetenskapsområdena?

Det är lite olika strategier att närma sig problemet, eller hur? Frågan är om det faktum att det blir varmare är ett potentiellt problem eller om det är en potentiell katastrof. Katastrofer är något plötsligt som vi inte har kontroll över, och som leder till stora förändringar i livet för dem som blir utsatta för katastrofen.

En ökning av havsnivån på mellan 1 och 9 decimeter över de närmaste hundra åren ... och som en regel bör du anta den lägre tredjedelen av denna räckvidd! Det är det som har skett historiskt ... och det är ingen katastrof. Även om några människor återigen måste lära sig att man inte bygger på en strand eller precis bredvid en flod.

Vi har hanterat höjningen på 2 decimeters av havsnivån de senaste hundra åren med stoiskt lugn ... så jag ser inte varför de nästa hundra åren skall vara annorlunda. Om du frågar din mormor om vad hon minns från nittonhundratalet ... så kommer hon kanske att berätta om hur städerna blev större ... folk blev rikare ... vi landade på månen ... bilen blev uppfunnen ... det blev normalt att ha telefon i alla hem ... kyl och frys och el gjorde det lättare att leva ... vi utkämpade två världskrig och kanske nämner hon attt internet blev uppfunnet ... men hon kommer nog inte att nämna att havsnivån steg 20 centimeter!

IPCC säger att vi ser på en uppvärmning på mellan 1 och 6 grader över hundra år ... återigen så är den lägre uppvärmningen närmare det vi bör förvänta oss. För alla de klimatmodeller som de använder klarar inte av att modellera den historiska klimatutvecklingen ... Alla modeller säger att den temperaturhöjning vi haft de sista hundra åren skall vara mycket högre än de 0,6 grader som temperaturen har gått upp ... Om dessa modeller inte kan modellera historien korrekt ... så borde vi kanske ta deras förutsägelser med en nypa salt också ... Så ett par grader över hundra år låter inte som en katastrof.

Jag har sett konsekvensen av kataklysmiska översvämningar på nära håll ... ett spännande ställe att ta sig till med sig en geolog är Scablands i den amerikanska delstaten Washington som flera gånger blev översvämmat av våldsamma floder under förra istiden ... En av dom största glaciärsjöarna i USA ... Missouladammen i Montana ... bröt igenom sina fördämningar flera gånger och skapade ett spektakulärt månlandskap rakt igenom ett område med rik jordbruksbygd... Dammen innehöll 2.100 kubikkilometer vatten ... det hela var över på dagar och veckor ... Det är en katastrof ... vi står inte inför en katastrof ... vi står inför en förväntad fortsättning av en trend.

För politiken så är katastrofer och chocker fantastiska ... de gör det möjligt att göra stora politiska förändringar på kort tid ... Bara se på vad George W. Bush har gjort med medborgerliga rättigheter i USA sedan 9-11 ...

Klimathysterikerna vill använda den här klimatchocken för att ta kontroll över ditt liv genom att kontrollera din energiförbrukning ... Min strategi är lite annorlunda ... jag vill öka hastigheten på den ekonomiska utvecklingen ... så att fler människor blir rikare ... och friskare ... och har råd till att anpassa sig till förändringar som kan följa av klimatet.

OK ... nu går jag över till positiv miljövard... men jag ville först gå igenom premisserna för klimatfrågan ... för jag skall använda klimatet för att illustrera konsekvenserna av den miljövardspolitik som förs i dag.

Sedan vi står inför detta problem... så har alltså 173 länder bestämt sig för attt orsaken till att jorden blir varmare är mänskliga utsläpp av växthusgaser ... speciellt koldioxid ... Det är på inget sätt klart att förändringarna är skapade av människorna ... jag tycker till exempel att bevisen för att våra klimatväxlingar upp och ned är relaterade till stormar på solen är mycket mer överbevisande.

Det är heller inte klart om det är växthusavgaser som gör attt det blir varmare här ... så är koldioxid den stora syndaren. Och om koldioxid är den store syndaren ... så är det inte klart för mig attt den viktigaste källan är människorna ... Om jag skall gå in på alla dessa detaljer kommer ni att bli uttråkade och förvirrade ... för vetenskapen har en tendens till att inte ge kristallklara ja eller nej svar ... man finner det mest sannolika svaret genom att över tiden, och se vilken hög av papper som är större.

Dessa 173 länder har dock bestämt sig för att det är så det är ... och de har förhandlat och ratificerat Kyotoprotokollet som det politiska verktyget som skall stoppa uppvärmningen ... Så långt ser det ut att av de 173 länderna så är det två länder som kommer att uppfylla målen ... båda går mycket längre än att bara uppfylla målen ... Det är Sverige och det Storbritannien, men orsaken till att dessa länder är nära att nå sina Kyotomål har INGENTING med Kyotoavtalet attt göra.

En av de punkter jag vill påpeka här är att medlet ... Kyoto ... och problemformuleringen med koldioxid ... är politiska ... Jag tror det var Mark Twain som sade att politik är det möjligas konst ... men det är möjligt att jag felattribuerar detta citat ... Det är dock ett viktigt citat om man skall förstå varför både problemformuleringen och medlet till att nå målet inte adresserar det verkliga problemet.

Politiker väljer ibland att göra saker som inte löser det problem dom försöker att lösa ... bara för att visa sina väljare att de gör något ... Så Kyoto är på många sätt en slags kommunikation... snarare än en lösning på ett problem ... Det är en kommunikation vi alla kommer att betala dyrt för ... men lika fullt en kommunikation.

Inom Europeiska Unionen så har verktyget för att nå Kyotomålet blivit det fantastiska pyramidspel Cap and Trade, utsläppsrätterna ... Under Science Week i Washington i oktober hade den norska ambassaden och Carnegie Institutionen bjudit in en räkka polarforskare ... politiker ... och mig till att tala om klimatförändringar i polarområdena ... Det var spännande ... men vi talade inte om isbjörnar även om de var på framsidan av programmet och hängde över våra huvuden hela veckan ... Under en lunch så hade man då fått Rafe Pomerance ... President för Climate Policy Center till att hålla tal ... Det är en amerikansk aktivist som har satsat stort på klimatdebatten... The Economist hade just veckan innan haft en debattartikeln med titeln "Emission Impossible" ... som var en komparativ analys av handel med utsläppsrätter och utsläppsskatter ... Så jag frågade varför han förespråkade ett amerikanskt system av utsläppsrättshandel i stället för en skatt ... och svaret var att det var nästan omöjligt att sälja in en skattepolitisk lösning i USA ... men handel med utsläppsrätter var inte en skatt.

Här i Europa fick man med sig högern på handeln med utsläppsrätter för att den påstods vara en marknadslösning. Som jag brukar säga till min mamma när hon beklagar sig över hur "marknadskrafterna" har förstört den norska sjukvården ... man behöver mer än bara en enda leverantör och fler än en enda betalare för att kunna tala om en marknad.

Vi vet alla hur det gick... de europeiska regeringarna delade ut kvoter till företagen... och allt för stora kvoter ... En koldioxidkvot var inte värd pappret den var skrivem på ... Efter ett tag strulade man till det och bolagen gjorde stora pengar på att sälja de för många kvoterna de hade fått till att börja med... Dessutom skickade de vidare 95 procent av den tänkta kostnaden till konsumenterna ... så de cashade in i båda ändarna ... Miljövinst= NOLL ... Företagsvinst= MASSOR.

Detta diskuterar man nu att göra i USA... Kommer ni ihåg Enron? Du vet ... våra kompisar från Texas som gjorde hela den kaliforniska elmarknaden till ett dataspel där de såg vad som hände med priserna om de strypte eltillgången lite här och lite där... Mitt gamla universitet i Missouri har en Ken Lay Chair of Economics på sin företagsekonomiska institution ... den utannonseras ständigt men det verkar vara få som söker posten...

Men ... det är ett sidospår ... Enron var det grönaste företaget i USA ... De pushade på för Kyoto ... som Enrons representant i Kyotofrågan John Palmisano skrev i en internrapport på dagen för 10 år sedan... Kyoto "är precis vad Enron har lobbats för" och "kommer att göra mer för att öka Enrons omsättning" än någon annan reglering de hade försökt att få Washington till att anta. Han avslutade rapporten med följande "Det här avtalet kommer att vara bra för Enrons aktiekurs utropstecken utropstecken".

Jag är möjligen en cynisk journalist ... eller en politisk cyniker ... antagligen båda ... Men varför ville Enron ha fler regleringar av energimarknaden? Skälet är inkomstsökande eller "rent seeking" som vi säger på engelska.

OK ... så Enron är borta ... men deras skor har mer än väl fyllts av andra bolag som också är för klimatregleringar ... de vill också vara gröna och de vill vara ansvarstagande företag ... Men alla journalister och alla politiker borde fråga sig själva varför de vill vara det ... *cui bono* ... till vems fördel?

Så låt oss se på vem som har tagit Enrons plats vid cap and trade bordet ... Till exempel Cinergy ... Cinergy var ett elbolag i Indiana ... De hade en stor portfölj av gamla ...

.....

förorenande kolkraftverk ... Hela 78 procent av deras innehav skulle de snart vara tvungna att byta ut...

Då tänker Cinergy ... "om vi får igång ett system av handel med utsläppsrätter... så kommer vi ju få en massa tillstånd vi kan sälja efter att vi har bytt ut våra gamla kolkraftverk med nya som eldar naturgas istället".

Så blev det inte... Cinergy blev uppköpt av Duke Energy ... Duke Energy hade länge varit förespråkare för en skatt på koldioxidutsläpp ... den enda förespråkaren i det amerikanska näringslivet faktiskt ... för Duke hade redan ett stort innehav av kärnkraftverk och naturgaskraftverk ... Alla andra hade blivit tvungna att betala den skatten utom Duke ... om man hade man fått en sådan i USA ... Om den skatten nu blir införd då Duke moderniserar Cinergys gamle kolkraftverk? Konsumenten betalar ... för många av de här kolkraftverken finns i kommuner med kommunala kraftmonopol.

DuPont är en annat storföretag i USA och Europa som länge har varit förespråkare av "ansvarstagande" ... De är kända som ett kemiföretag ... och man kan undra varför de är inblandade i att lobba för en Kyoto-liknande handel med utsläppsrätter? Svaret är att de har kväveoxidkvoter att sälja efter en omläggning av en av sina tillverkningsprocesser ... kväveoxid är en av de andra växthusgaserna ...

Ni tycker kanske det är konstigt att jag som är frimarknadsliberal... står här och talar illa om kemi- och kraftindustrin ... Jag har inte sällat mig de gröna med att kritisera företagande ... men jag kommer aldrig ... aldrig att tala snällt om företag som söker med sko sig på skattepengar.

Kyoto gör rent seeking möjligt ... du och jag betalar notan ... miljön är inte bättre ... och vår stat har blivit lite mer korrupt. Så hur skall man driva miljövard om man är frihetsälskare ... individualist och förespråkare av fria marknader?

Det första vi bör göra när någon förespråkar en ny reglering ... oavsett vem det är ... är att vi frågar vad de själva tjänar på att få denna reglering genomförd.

Det andra är att vi bör se efter hur vi kan skapa en miljövårdspolitik som bidrar till innovation och ekonomisk tillväxt ... Jo ... det inget nytt budskap ... men det är för att vi vet att det funkar ... Vi måste dock bli bättre på att sälja lösningen ... för även om den är uppenbar för oss så är den inte uppenbar för folk som inte förstår marknadsekonomi.

Vi måste börja tala till människor som tror på rättvisa och lika möjligheter ... även om inte de inte tycker om siffror och UNDP- rapporter ... Om vi kan visa de människorna hur Kyoto gör att Fru Olsson nu måste söka socialbidrag för att klara av elräkningen ... eller om du kan visa hur fördelningen av mobiltelefoner bland bönderna i Bangladesh nu gör att de får bättre priser för sina skördar ... så att de har råd med att gräva avlopp till sin by ... så talar du språket som når ut till just de människor vi behöver nå ... Vi måste börja tänka som reportrar och visa upp de människor som har fått en bättre miljö genom ekonomisk tillväxt.